

Розділ 4

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657.1:640.4

АНАСТАСІЯ КОЛЕСНІЧЕНКО

*асистент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна
e-mail: anastasihpi@gmail.com*

КЛАСИФІКАЦІЯ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ В УДОСКОНАЛЕННІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОБУДОВИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Обґрунтовано, що поділ готельних послуг визначеною класифікацією стає базисом для розбудови методичного забезпечення бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємств готельного господарства, відображення їх у звітності на основі врахування особливостей процесу їх надання, а також для цілей достовірного калькулювання їх собівартості. Визначено, що будь яка з запропонованих ознак класифікації підприємства готельного господарства має значний вплив на технологію формування облікової політики, яка опирається на: побудову облікових процесів, роботу бухгалтерської служби, порядок документування господарських операцій, систему документообігу, а також на організацію та методику економічного аналізу та внутрішнього контролю доходів і витрат такого підприємства, юридичну відповідальність підприємства готельного господарства, складання та подання бухгалтерської звітності. Доведено, що застосування розробленої класифікації готельних послуг сприятиме оптимізації технологічних прийомів при складанні облікової політики завдяки визнанню таких складових, як: формалізація та ідентифікація послуги, виокремлення для обліку іміджевої складової у готельній послугі, акцент на адресності надання послуги, поділ витрат на постійні та змінні, нормативний критерій визначення послуги та розробка пропозиційного портфелю.

Ключові слова: готельні послуги, класифікація, технологія формування облікової політики, облік і звітність, доходи і витрати.

Історія становлення готельно-ресторанного комплексу нашої країни не має глибокого коріння, однак на сучасному етапі розвитку сфера надання готельних послуг характеризується досить поширеною географією, формує нові напрями й течії.

У цьому контексті глибокого дослідження потребують питання бухгалтерського обліку, аналізу та господарського контролю діяльності підприємств готельного господарства через викладення спеціальних механізмів та прийомів щодо здійснення облікових процедур. Конструювання облікової політики готелю на принципах впровадження високої тех-

нологічності цього процесу сприятиме гармонізації фінансової, трудової, інформаційної компоненти управлінської моделі, що дозволить посилити позитивні тенденції у розвитку готельного господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Діяльність підприємств готельно-ресторанного комплексу та організаційно-економічні основи їх функціонування в конкурентному середовищі, а також окремі операції готельного господарства, що підлягають обліковому відображенню, виступає об'єктом дослідження багатьох вчених та фахівців галузі, зокрема таких, як І.Р. Гавришків [1],

Д.Р. Каморджанов [2], Н.О. Каморджанова [2], С.Я. Король [3], В.А. Кулик [4], Я.О. Остапенко [7] та інші.

Зважаючи на вагомі теоретичні та практичні результати проведених раніше досліджень, залишаються невирішеними питання щодо аналізу технологічних прийомів до класифікації значного різноманіття готельних послуг в контексті побудови облікової політики, що негативно впливає на термінологію систем управління діяльністю відповідних підприємств та особливість бухгалтерського обліку та господарського контролю їх діяльності.

Мета статті полягає в аналізі поняття готельних послуг, огляді підходів до класифікаційних ознак у групуванні їх видів та обґрунтуванні максимально значущої класифікації готельних послуг для цілей удосконалення технологічних прийомів щодо формування облікової політики підприємств готельно-ресторанного комплексу.

В економічній літературі можна зустріти різноманітні погляди науковців щодо інтерпретації готельних послуг як економічної категорії. Так, О.М. Чабанюк на основі узагальнення підходів І.Р. Гавришків [1] та П.О. Куцика [5] до трактування цієї дефініції до особливостей готельних послуг відносить наступні: «одночасність їх надання та споживання; неможливість зберігання та накопичення послуг; наявність повної залежності від сезонів; вплив особливостей економіки та культури територій розміщення готелів; переважна матеріальність послуг; потреба швидкого та якісного обслуговування; врахування особливостей споживачів послуг (клієнтів готелю); обмеженість ресурсів місткості готе-

лю» [8]. При цьому, доцільно зауважити, що такий підхід до ідентифікації особливостей готельних послуг дублює ознаки послуг в цілому та не є достатньо специфічним для диференціації на їх основі підходів до бухгалтерського обліку відповідних господарських операцій.

Готельна послуга складається з основних та допоміжних послуг, що надаються споживачу, залежно від категорії готелю. Конкретніше цей продукт можна представити у такий спосіб (рис. 1).

Практика функціонування закордонних туристичних сегментів показує, що визначальну роль в діяльності туристичних фірм мають додаткові сервісні послуги. Це пояснюється здатністю урізноманітнити шляхом їх використання відпочинок і дозволити туристам проводити час на курорті з максимальним комфортом.

Широкий набір додаткових сервісних послуг, пропонованих туристичною фірмою, – один з вирішальних факторів при виборі передбачуваного місця відпочинку. Необхідно відзначити, що в цьому наборі особливе місце займають лікувально – оздоровчі послуги. Це пов'язане з тим, що значна частина туристів приїжджає з місць із суворим кліматом і несприятливою екологічною обстановкою, а природнокліматичні умови курортів традиційно надають можливість поправити здоров'я. Тому, як показує практика, заповнюваність і термін перебування відпочиваючих у санаторіях і пансіонатах, що пропонують такі послуги, достатньо високі [6, с. 84].

Враховуючи це, необхідно констатувати, що дана класифікація послуг відповідає вимогам чинного законодавства, проте на рівні

Рисунок 1 – Структура готельної послуги відповідно до категорії готелю

Примітка: складено автором на основі [7].

підприємства потребує уточнення та адаптації відповідно до особливостей господарювання конкретного готелю, здійснення ним додаткових видів діяльності, зокрема, туropolиторської. Крім того, на сьогодні все частіше додаткові послуги для підвищення рівня комфорту та обслуговування громадян починають входити до складу основного пакету готельних послуг.

З метою удосконалення технології складання облікової політики готелю на основі вивчення наукових та практичних літературних джерел, публічної інформації підприємств готельного господарства України, в тому числі підприємств, розміщених у курортних зонах, автором використано класифікацію готельних послуг, яка представлена на рис. 2.

Вказані класифікаційні ознаки доцільні для використання в управлінні діяльністю підприємства готельного господарства, оскільки диференціюють різноманітні готельні послуги та дозволяють управляти їх рентабельністю, класифікувати їх для побудови інформаційного базису прийняття управлінських рішень. В таблиці 1 обґрунтовано напрями удосконалення технології обліку готельних послуг відповідно до використаної класифікації.

Таким чином, застосування розробленої класифікації готельних послуг сприятиме оптимізації технологічних прийомів при складанні облікової політики завдяки ідентифікації та системного використання таких складових, як: формалізація та ідентифікація послуги, виокремлення для обліку іміджевої складової у готельній послугі, акцент на адресності надання послуги, поділ витрат на постійні та змінні, нормативний критерій визначення послуги та розробка пропозиційного портфелю.

З метою проведення ґрунтового аналізу сутності готельної послуги, виокремлення підкатегорій, які визначають облікові підходи до цього інтегрованого поняття було досліджено ряд наукових та практичних публікацій з проблематики функціонування підприємств готельного господарства в Україні та за кордоном. Досвід діяльності підприємств готельно-ресторанного комплексу сві-

дчить, що для удосконалення облікових механізмів і прийомів максимально відповідає класифікація готельних послуг за наступними ознаками: за наявністю у основному пакеті готельних послуг (основні, додаткові), за платністю (оплачувані, неоплачувані), за індивідуальністю надання (індивідуальні, загальні), за частотою користування (разового та постійного користування), за формою (стандартні, нестандартні), за суб'єктом надання (персоналізовані, інфраструктурні).

Обґрунтовано, що даний поділ готельних послуг став базисом для розбудови методичного забезпечення бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємств готельного господарства, відображення їх у звітності на основі врахування особливостей процесу їх надання, а також для цілей достовірного калькулювання їх собівартості. Визначено, що будь яка з запропонованих ознак класифікації підприємства готельного господарства має значний вплив на технологію формування облікової політики, яка опирається на: побудову облікових процесів, роботу бухгалтерської служби, порядок документування господарських операцій, систему документообігу, а також на організацію та методику економічного аналізу та внутрішнього контролю доходів і витрат такого підприємства, юридичну відповідальність підприємства готельного господарства, складання та подання бухгалтерської звітності. Доведено, що застосування розробленої класифікації готельних послуг сприятиме оптимізації технологічних прийомів при складанні облікової політики завдяки визнанню таких складових, як: формалізація та ідентифікація послуги, виокремлення для обліку іміджевої складової у готельній послугі, акцент на адресності надання послуги, поділ витрат на постійні та змінні, нормативний критерій визначення послуги та розробка пропозиційного портфелю.

Проведені дослідження свідчать про доцільність здійснення подальшого вивчення економічної сутності готельних послуг для удосконалення теоретико-методичного інструментарію формування облікової політики та удосконалення цілісної облікової системи суб'єкта господарювання.

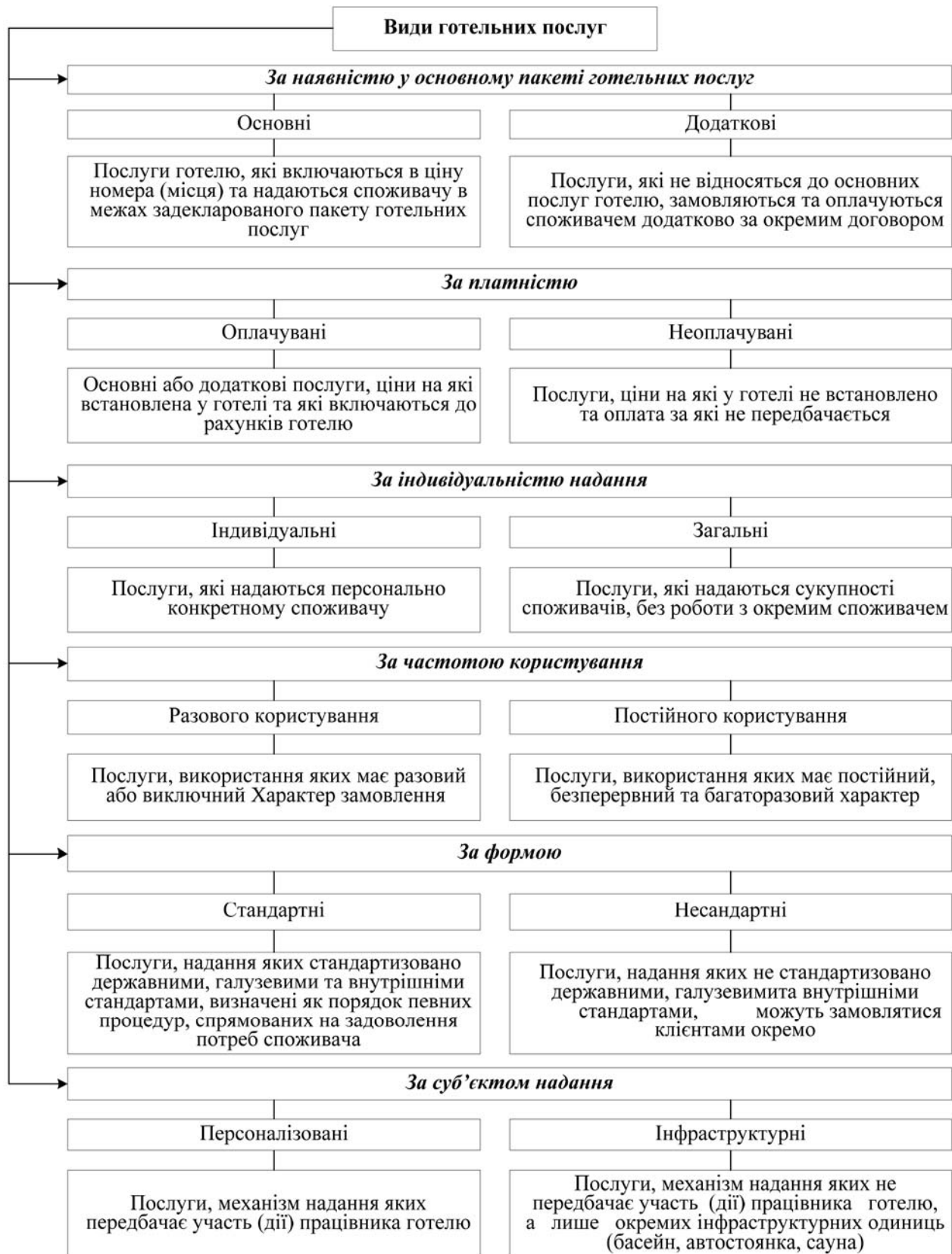

Рисунок 2 – Класифікація та характеристика видів готельних послуг для цілей обліку

Примітка: складено автором на основі [7].

Удосконалення технології обліку готельних послуг

Класифікаційна ознака	Види готельних послуг	Напрями використання для цілей бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємства готельного господарства	Сутність удосконалення технології обліку
За наявністю в основному пакеті готельних послуг	Основні	Включення послуг до основних або додаткових визначає порядок калькулювання собівартості пакету готельних послуг відповідно до категорії номерів. Калькулювання собівартості додаткових послуг відбувається в межах конкретної додаткової послуги та може додаватися до вартості готельного номеру. Як основні, так і додаткові готельні послуги є об'єктом витрат та калькулювання собівартості	Формалізація та ідентифікація послуги
	Додаткові		
За платністю	Оплачувані	Оплачувані послуги включаються до готельного рахунку, їх собівартість калькулюється та на такі послуги встановлюються ціни, що означає включення обсягу наданих оплачуваних послуг до доходу від реалізації. Неоплачувані послуги надаються для підвищення комфортного розміщування споживачів та підвищення іміджу готелю серед клієнтів	Виокремлення для обліку іміджевої складової у готельній послугі
	Неоплачувані		
За індивідуальністю надання	Індивідуальні	Індивідуальні послуги визначають величину витрат на окреме замовлення (проживання в номері), оскільки можуть бути віднесені на готельні послуги конкретного клієнту. Загальні послуги, будучи послугами загальної дії надаються сукупності клієнту-ри готелі	Акцент на адресності надання послуги
	Загальні		
За частотою користування	Разового користування	Послуги разового користування передбачають разове надання послуги протягом строку проживання клієнта (їх собівартість заздалегідь скалькульована та складається з постійних витрат), послуги постійного користування передбачають постійне надання послуги протягом строку проживання клієнта (їх собівартість складається зі змінних витрат, оскільки залежить від обсягу наданих послуг, тобто від строку проживання)	Поділ витрат на постійні та змінні
	Постійного користування		
За формою	Стандартні	Стандартні послуги передбачають надання послуги за стандартизованою процедурою, наявність норм та нормативів використання матеріальних цінностей та витрат часу роботи персоналу (їх собівартість заздалегідь скалькульована та може визначатися за нормативними витратами), нестандартні послуги передбачають відсутність стандартизованої процедури надання послуги, відсутність норм та нормативів використання матеріальних цінностей та витрат часу роботи персоналу (їх собівартість калькулюється по факту понесення витрат на їх надання)	Нормативний критерій визначення послуги
	Нестандартні		
За суб'єктом надання	Персоналізовані	Персоналізовані послуги надаються клієнту шляхом його взаємодії з персоналом готелю, таких чином, у їх вартість закладаються витрати на оплату праці працівників відповідної категорії. Інфраструктурні послуги надаються клієнту шляхом використання ним відкритих для клієнтів елементів інфраструктури готелю, таких чином, вартість послуг визначається на основі собівартості, визначеної з величини витрат на утримання відповідного елемента та інтенсивності його використання	Пропозиційний портфель
	Інфраструктурні		

Примітка: складено автором на основі [7]

Список використаних джерел

1. Гавришків І. Р. Облік та контроль доходів і витрат діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / І.Р. Гавришків. — Київ, 2008. — 20 с.
2. Каморджанова Н. А. Бухгалтерский учет в гостиничном бизнесе / Н.А. Каморджанова, Д.Р. Каморджанов, Т.М. Конопляник. — Санкт-Петербург: Питер, 2004. — 448 с.
3. Король С. Особливості організації та ведення бухгалтерського обліку підприємствами готельної індустрії / С. Король // Вісник податкової служби України. — 2001. — № 37. — С. 36-45.
4. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія / В.А. Кулик. — Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. — 373 с.
5. Куцик П. О. Концептуальні основи управління витратами підприємств санаторно-курортної сфери / П.О. Куцик // Вісник Львівської комерційної академії / [ред. кол. Башнянін Г.І., Дайновський Ю.А., Єлейко В.І. та ін.]. — Серія: Економічна. — Вип. 24. — Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. — С. 411-416.
6. Наливайченко С. П. Формування національної професійної програми якості в туризмі / С.П. Наливайченко, К.В. Наливайченко // Вісник економічної науки України. — 2010. — № 2. — С. 82-85.
7. Остапенко Я. О. Класифікація готельних послуг для цілей бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю доходів і витрат підприємств готельного господарства / Я.О. Остапенко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. — 2014. — № 1. — С. 144-153.
8. Чабанюк О. М. Особливості обліку витрат та калькулювання собівартості готельних послуг / О.М. Чабанюк / "Економічні науки". — Серія "Облік і фінанси". — Випуск 9(33). — Ч. 3. — 2012. — С. 426-432.

References

1. Gavryshkiv, I. 2008. Accounting and control of income and expenses of the enterprises of the sanatorium and resort complex: author's abstract dis for obtaining sciences. Degree Candidate econ sciences, P. 20.
2. Kamordzhanova, N. 2004. Accounting in the hotel business. St. Petersburg: Peter. P. 448.
3. Korol, S. 2001. Features of the organization and accounting of enterprises of the hotel industry. Bulletin of the Tax Service of Ukraine, Vol. 37, pp. 36-45.
4. Kulik, V. Accounting policy of the enterprise: acquired experience and development prospects: Monograph. Poltava: RVV PUET. P. 373.
5. Kutsik, P. Conceptual bases of management of expenses of enterprises of sanatorium-resort sphere. Visnyk of the Lviv Commercial Academy, Vol. 24, pp. 411-416.
6. Nalivaychenko, S. Formation of a National Professional Quality Program in Tourism. Bulletin of Economic Science of Ukraine, Vol. 2, 82-85.
7. Ostapenko, Ya. Classification of hotel services for the purposes of accounting and internal control of income and expenses of hotel enterprises. Collection of scientific works of the National University of State Tax Service of Ukraine, No. 1, pp. 144-153.
8. Chabanyuk, O. Features of cost accounting and costing of hotel services. Economics, No. 9(33), Vol. 3, pp. 426-432.

Колесниченко А. С. Классификация гостиничных услуг в совершенствовании технологии построения учетной политики

Обосновано, что разделение гостиничных услуг определенной классификации становится базисом для развития методического обеспечения бухгалтерского учета доходов и расходов предприятий гостиничного хозяйства, отражения в отчетности на основе учета особенностей процесса их предоставления, а также для целей достоверного калькулирования их себестоимости. Определено, что любой из предложенных признаков классификации предприятия гостиничного хозяйства имеет значительное влияние на технологию формирования учетной политики, опирается на: построение учетных процессов, работу бухгалтерской службы, порядок документирования хозяйственных операций, систему документооборота, а также на организацию и методику экономического анализа и внутреннего контроля доходов и расходов такого предприятия, юридическую ответственность предприятия гостиничного хозяйства, составления и представления бухгалтерской отчетности. Доказано, что применение разработанной классификации гостиничных услуг будет способствовать оптимизации технологических приемов при составлении учетной политики благодаря признанию таких составляющих, как: формализация и идентификация услуги, выделение для учета имиджевой составляющей в гостиничной услуге, акцент на адресности предоставления услуги, разделение затрат на постоянные и переменные, нормативный критерий определения услуги и разработка пропозициональных портфеля.

Ключевые слова: гостиничные услуги, классификация, технология формирования учетной политики, учет и отчетность, доходы и расходы

Koliesnichenko A. Classification of hotel services in improving the technology of accounting policies building

It is substantiated that the division of hotel services of a certain classification becomes the basis for the development of methodological support for accounting of income and expenses of enterprises of the hotel industry, reflection in reporting based on the characteristics of the process of their provision, as well as for the purpose of reliable calculation of their cost. It was determined that any of the proposed classification

criteria for a hotel industry has a significant impact on the technology of accounting policy formation. It relies on building accounting processes, the work of the accounting service, documenting business operations, the workflow system, as well as the organization and methodology of economic analysis and internal control the income and expenses of such an enterprise, the legal responsibility of the hotel enterprise, the compilation and submission of financial statements. It is proved that the application of the developed classification of hotel services will help to optimize technological methods in drafting accounting policies by identifying such components as: formalization and identification of services, highlighting the image component in the hotel service, focusing on the targeting of the service, dividing the costs into fixed and variable, regulatory criteria for the definition of services and the development of the propositional portfolio.

Keywords: hotel services, classification, technology of accounting policies formation, accounting and reporting, income and expenses

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2018